

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

G.M. Biermann
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143805
biermann@noord-holland.nl

1 | 8

Verzenddatum

21 DEC. 2022

Kenmerk

1944838/1944840

Uw kenmerk

Betreft: Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Geachte leden,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang bij het opstellen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Deze brief volgt op onze brief van 21 september jl. (kenmerk 1904193/1903077) over dit-zelfde onderwerp. Daarnaast sluit deze brief aan op de maandelijkse update die u van onze portefeuillehouder ontvangt via uw commissie Natuur, Landschap en Grond (NLG). Zoals verzocht tijdens de vergadering van uw commissie NLG op 28 november jl., is inmiddels ook een technische briefing over het PPLG gepland. Deze zal plaatsvinden in uw commissievergadering van 13 februari of de uitloopvergadering van 16 februari.

1. Inleiding: van NPLG naar PPLG

Het regeerakkoord van het huidige kabinet bevat een ambitieuze passage over het landelijk gebied en over de uitdagingen die hier actueel zijn. Om in samenhang aan deze opgave te werken kondigt het regeerakkoord een Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) aan en reserveert het een bedrag van € 24,3 miljard (het 'transitiefonds'). De provincies spelen een belangrijke rol bij het realiseren van de opgave in het landelijk gebied. Deze rol krijgt vorm op verschillende manieren. Ten eerste hebben wij een grote beleidsmatige verantwoordelijkheid: wij werken aan het realiseren van *rijksdoelen*, maar hebben ook *provinciale* doelen en investeren provinciale middelen in het landelijk gebied. Daarnaast zijn wij vaak regisseur van gebiedsprocessen waarmee de rijks- en provinciale doelstellingen worden uitgewerkt en gerealiseerd. En tenslotte voeren wij wettelijke taken uit, zoals de Wet natuurbescherming die ziet op de bescherming van kwetsbare soorten en gebieden. Wellicht ten overvloede benadrukken wij dat overheden en maatschappelijke partners nog zeker enkele tientallen jaren met deze opgave bezig zullen zijn. Het gaat om niets minder dan een transitie in het landelijk gebied, inclusief alle onzekerheid, zorg, enthousiasme en politieke en maatschappelijke dynamiek die daarbij hoort.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het Rijk werkt aan de totstandkoming van het NPLG. Dit gebeurt in stappen: op 10 juni jl. publiceerde het Rijk de 'Startnotitie NPLG' (*u eerder toegezonden*), op 25 november jl. gevolgd door een nadere uitwerking in het 'Ontwikkeldocument NPLG' (*bijgevoegd als bijlage*) met daarbij de (meer voor ambtelijk gebruik bedoelde) 'Handreiking voor de gebiedsprogramma's' en 'Spelregels Meerjarenprogramma Transitie landelijk gebied'. In de Startnotitie en het Ontwikkeldocument worden de rijksdoelen toegelicht en uitgewerkt. Het gaat om alle zaken op het gebied van natuur, water en klimaat (dit laatste onderwerp uitsluitend in relatie tot broeikasgassen en koolstofvastlegging uit landbouw en landgebruik) waarvoor Nederland internationale verplichtingen is aangegaan. Soms zijn de doelen in het NPLG al langer bekend en al behoorlijk ver uitgewerkt. Soms ook nog niet; zo verwachten wij begin 2023 nog uitwerkingen voor de thema's natuurareaal, stikstofoxiden (NOx) en broeikasgassen. Uiteindelijk streeft het Rijk ernaar om 1 juli 2023 het NPLG in zijn definitieve vorm vast te stellen.

Daarnaast publiceerde het Rijk op 25 november Kamerbrieven over 'water en bodem sturend', over stikstof en de Porthos-uitspraak en over het landbouwakkoord dat de minister van LNV in het eerste kwartaal van 2023 wil sluiten.

2. Het PPLG: waar staan we nu?

Parallel aan de totstandkoming van het NPLG werken wij aan de uitwerking van een provinciaal programma: het PPLG. Dit is een bijzonder omvangrijke en complexe operatie, aangezien het om een groot aantal doelen gaat, die elkaar bovendien beïnvloeden, soms nog nadere uitwerking behoeven of nog aan politieke discussie onderhevig zijn. Tegelijkertijd is het PPLG een grote kans om ons beleid voor het landelijk gebied te verbeteren, te actualiseren en er meer onderlinge samenhang in aan te brengen. Kortom: het werken aan het PPLG is complex, spannend, uitdagend en hard nodig! Sinds onze brief van 21 september jl. hebben wij een flink aantal stappen gezet. Deze lichten wij graag toe.

Reikwijdte PPLG

We hebben bepaald welke beleidsthema's een plaats krijgen in het PPLG. Allereerst zijn dat (uiteraard, want verplicht) de beleidsthema's van het NPLG, welke zijn te vinden in het Ontwikkeldocument NPLG. Daarnaast vullen wij het PPLG aan met provinciale beleidsthema's die betrekking hebben op het landelijk gebied. Een overzicht van alle beleidsthema's die we in het PPLG opnemen treft u aan in de bijlage bij deze brief. Op deze manier ontstaat een breed, integraal PPLG, dat een compleet beeld geeft van ons beleid voor het landelijk gebied. Waar mogelijk zullen ook bestaande beleidskader in het PPLG opgaan. Dit komt het overzicht en de samenhang immers ten goede.

Adaptief programmeren

Het Rijk vraagt ons uiterlijk op 1 juli 2023 een concept-PPLG in te dienen, zodat het Rijk kan toetsen of de twaalf provinciale PPLG's gezamenlijk - aangevuld met het generieke rijksbeleid - leiden tot het behalen van de beoogde doelstellingen van het NPLG. De deadline van 1 juli

2023 is zeer krap, temeer omdat wij de afgelopen maanden hebben moeten wachten op belangrijke kaders van het Rijk, zoals de kabinetsreactie op het advies van de heer Remkes, het Ontwikkeldocument NPLG, de kabinetsbrieven over 'water en bodem sturend' (die inhoudelijke richting geeft) en landbouw (die nog vooral procesmatig is). Dit zijn belangrijke bouwstenen voor het PPLG, die ongeveer twee maanden later beschikbaar zijn gekomen dan aanvankelijk verwacht. Ook nu nog zijn veel zaken onduidelijk: wij weten niet óf een landbouwakkoord tot stand zal komen en zo ja, wat daarvan de inhoud zal zijn. Ook zijn de enkele rijksdoelen nog niet vertaald naar provinciale doelen. En *last but not least*: zowel de provincies als de waterschappen hebben in maart 2023 verkiezingen, waarna onze colleges resp. dagelijks besturen enige tijd demissionair zullen zijn.

Tegelijkertijd weten we natuurlijk ook een hoop wél, dus zitten we niet stil. We hebben een steeds scherper beeld hoe we het PPLG willen opbouwen (zie hierna, onder het kopje 'waarom - wat - hoe') en we werken onder het motto 'schrijven wat we schrijven kunnen'. Bovendien heeft het Rijk erkend dat de tijd voor de provincies te krap is geworden om al op 1 juli 2023 een volwaardig PPLG te kunnen vaststellen. Het Rijk vraagt ons nu om 1 juli 2023 een concept-PPLG in te dienen, op basis waarvan het Rijk een toets kan uitvoeren op doelbereik. Hierna is er in het najaar van 2023 tijd om het PPLG te vervolmaken. Wij steunen deze koers van het Rijk. Het geeft de mogelijkheid om het concept-PPLG (de '1 juli-versie') door ons college te laten vaststellen, in te dienen en openbaar te maken. Het Rijk kan vervolgens haar toets uitvoeren, terwijl wij in de gelegenheid zijn om het PPLG te vervolmaken en de reacties - die er ongetwijfeld zullen zijn - te verwerken. De definitieve versie van het PPLG leggen wij, zoals eerder door ons toegezegd, ter vaststelling voor aan uw Staten. Dat zal - enigszins afhankelijk van hoe lang de rijkstoetsing vraagt; dat is nog niet bekend - vermoedelijk eind 2023 zijn. Het voordeel van deze werkwijze is dat uw Staten de zekerheid hebben dat zij een PPLG vaststellen dat voldoet aan de eisen van het Rijk. Bovendien is er dan nog voldoende gelegenheid om de inhoud van het (dan naar verwachting beschikbare) coalitieakkoord te verwerken. Kortom: met deze aanpak wordt het politieke primaat geborgd: uw Staten hebben, in hun nieuwe samenstelling, het laatste woord.

Ook na 2023 willen wij blijven werken aan de aanscherping, actualisatie en verbetering van het PPLG. De aanpassing van het PPLG wordt een jaarlijks of tweejaarlijks terugkerend besluit. Immers, ook na 2023 zullen voor sommige doelen nog provinciale/regionale uitwerkingen nodig zijn. Instrumenten zullen zich blijven ontwikkelen, er zullen monitorings- en evaluatieresultaten beschikbaar blijven komen en er zullen allicht nieuwe politieke vraagstukken aan de horizon verschijnen. Op deze manier wordt het PPLG steeds beter, concreter en completer.

Waarom - wat - hoe

De afgelopen maand hebben we ook bepaald hoe we het PPLG willen opbouwen. Hierbij maken we gebruik van de trits 'waarom, wat en hoe'. Allereerst zullen we ingaan op het *waarom* van het PPLG: wat speelt er

in het Noord-Hollandse landelijk gebied? Hoe zijn het ecologisch en hydrologisch systeem eraan toe? Hoe willen we dat ons landelijk gebied er over enkele decennia uit ziet? Welke agrarische sector past daarbij? Welke goede voorbeelden zijn we nu al, die een podium en navolging verdienen? Wij vinden het van belang om deze stip aan de horizon te formuleren, omdat wij denken dat het Noord-Hollands landelijk gebied en haar bewoners een wenkend, optimistisch perspectief verdienen. Vervolgens komen we bij het *wat*: de doelen die gehaald moeten worden en de beleidskeuzes die hierbij horen. Deze doelen – deels van het Rijk via het NPLG, deels van onszelf – zetten we op een rij en vertalen we, waar mogelijk, door naar regionale doelen voor de vijf gebiedsprogramma's (zie verderop in deze brief voor een toelichting hierop). Op deze manier gaat het PPLG functioneren als opdracht voor de gebiedsprogramma's. Naast een overzicht van de doelen horen ook richtinggevend, beleidsmatige uitspraken die een kader vormen voor de uitvoering in gebiedsprocessen. Ten slotte komen we bij het *hoe*: op welke manier voeren wij onze gebiedsprogramma's uit? Wat betekent 'programmatisch en gebiedsgericht werken'? Hoe ziet onze realisatiestrategie eruit, welke fasering en welke grondstrategie horen daarbij? Hoe werken we samen met onze partners en welke instrumenten zetten we in? Hoe ziet provinciegrens-overschrijdende samenwerking eruit? Onderdeel van het 'hoe' zal ook zijn dat wij bepalen voor welke investeringen wij middelen uit het Transitiefonds aanvragen.

Naast het 'waarom', 'wat' en 'hoe' zal het PPLG ook ingaan op kennis- en monitoringvraagstukken. Er zal een toets plaatsvinden op de sociaal-economische effecten (door de provincie); hier komt het thema 'leefbaarheid' waarvoor uw Staten aandacht hebben gevraagd terug. Daarnaast zal een toets plaatsvinden op de ecologische effecten (door de Ecologische Autoriteit van het Rijk) en vermoedelijk een plan-MER. Dit moet in de komende maanden nog nader uitgewerkt worden.

3. Vijf gebiedsprogramma's

Het realiseren van de doelen in het PPLG zal voor een belangrijk deel gebeuren via gebiedsprogramma's. Dat is niet nieuw; onze provincie voert al langer de regie over gebiedsprogramma's in het landelijk gebied. Wel is er, nu de opgave groter en integraler wordt, aanleiding om de huidige aanpak verder te ontwikkelen. Wij willen gaan werken met een programmatische aanpak in vijf grote gebiedsprogramma's. In bijgaande kaart ziet u welke gebiedsprogramma's dit zijn: 1) Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland, 2) Noord-Kennemerland, 3) Laag Holland, 4) Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden en 5) Gooi en Vechtstreek. Elk gebiedsprogramma komt onder leiding te staan van een programamanager, die een team van projectleiders en specialisten aanstuurt. (Deels is dit al de werkwijze, zoals in Laag Holland; deels zal de huidige werkwijze verder ontwikkeld worden.) De vijf gebiedsprogramma's tezamen geven uitvoering aan het PPLG. Binnen elk gebiedsprogramma zullen meerdere gebiedsprocessen in uitvoering zijn. Bijvoorbeeld: in het gebiedsprogramma Laag Holland zal worden gewerkt aan gebiedsprocessen in het Wormer- en Jisperveld, in Westzaan, in de Eilandspolder, in Waterland-Oost, enzovoorts. In deze gebiedsprocessen worden alle

partners betrokken. De huidige gebiedsprocessen gaan dus door; wel zal hun scope worden verbreed tot de scope van het totale PPLG, dus breder dan enkel NNN en stikstof. Ook zal uitbreiding van de provinciale capaciteit nodig zijn. Daarnaast willen wij onze partners beter faciliteren om in de gebiedsprocessen deel te nemen. We vragen veel van hun kennis en inzet en waarderen deze. Een voorstel hiertoe is in ambtelijke voorbereiding.

Elk van de vijf programmamanagers zal een maatregelenpakket formuleren waarin wordt uitgewerkt hoe de doelen die het PPLG formuleert, worden gerealiseerd en welke kosten hiermee gemoeid zijn. Deze maatregelenpakketten, die op uitvoering zijn gericht, worden door ons vastgesteld; de financiële gevolgen worden via de begroting ter goedkeuring aan uw Staten voorgelegd. Deze manier van werken vervangt het huidige Programma Natuurnetwerk.

4. Communicatie en participatie

In het landelijk gebied wordt geleefd en gewerkt door Noord-Hollanders: mensen die er wonen, ondernemen en hun rust of vermaak zoeken. De doelstellingen in het PPLG – waaronder het stikstofdossier – raken veel mensen; we hebben de afgelopen periode gezien dat ze in de samenleving tot zowel enthousiasme als onrust leiden. De provincie Noord-Holland vindt het belangrijk dat inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden betrokken worden bij wat de provincie doet. Hun kennis en ervaring en het andere perspectief dat dit met zich mee brengt, leidt tot beter beleid en betere besluitvorming. Vanuit dat idee hebben Provinciale Staten uitgangspunten voor participatie vastgesteld. Deze uitgangspunten en de werkwijze die hierbij hoort, worden bij de participatie binnen het PPLG toegepast. Dit betekent dat we kiezen voor transparante communicatie en participatie. We zijn helder en open over alles wat we weten en ook over wat we nog niet weten en waarom we het niet weten. Sommige maatregelen zullen tot discussie of weerstand leiden, maar we zorgen ervoor dat de relevante partners worden betrokken bij de afwegingen en zoveel mogelijk invloed hebben op hun eigen leefomgeving. We halen input op bij onze inwoners, we informeren betrokkenen en overige inwoners over actualiteiten, we zijn zichtbaar en benaderbaar en we werken binnen de gebiedsprocessen samen met betrokkenen aan maatregelen.

Online peiling

We organiseren een *online peiling* onder een grote groep bewoners, die een representatieve dwarsdoorsnede van de samenleving vormt. Zo krijgen niet alleen de 'gevestigde belangen' of vocale inwoners de kans om gehoord te worden, maar ook het 'stille midden'. Met behulp van een methode die is ontwikkeld door de TU Delft worden inwoners als het ware op de stoel van de bestuurder gezet. Ze krijgen keuzes voorgelegd en inzicht in de gevolgen ervan. Eerder is deze methode gebruikt om te onderzoeken hoe inwoners denken over klimaatbeleid. Mensen konden aangeven of zij veel of weinig wilden inzetten op klimaatmaatregelen als zonneparken, windmolens, rekeningrijden, vleesbelasting, isolatie van woningen, enzovoorts. Door zelf hun voorkeuren voor maatregelen

te bepalen, zagen mensen direct hoeveel CO₂-reductie behaald werd. De peiling was dus interactief en gaf daarmee ook beleidsmakers en bestuurders inzicht in waar men enthousiast over is, waar men zich zorgen over maakt én wat oplossingsrichtingen kunnen zijn. De resultaten van de peiling nemen wij mee in de uitwerking van het PPLG. Na vaststelling van het PPLG wordt aan de deelnemers van de peiling teruggekoppeld wat met hun inzichten is gedaan.

Participatie in gebiedsprocessen

Binnen de *gebiedsprocessen* gaan we door met de intensieve participatie, zoals we dat nu ook doen. De uitgangspunten voor participatie worden ook toegepast bij de gebiedsprocessen. We informeren over actualiteiten, zorgen voor heldere communicatie over het participatieproces, wat er met input wordt gedaan en geven een terugkoppeling over de resultaten en vervolgstappen.

Samenwerking stakeholders

We gebruiken de *Provinciale Regietafel PPLG en stikstof* als bestuurlijk klankbord. In deze regietafel zitten vertegenwoordigers op bestuurlijk of directieniveau van de Noord-Hollandse waterschappen en gemeenten, Rijkswaterstaat, de natuurorganisaties, de recreatiesector en de agrarische sector, VNO-NCW, Bouwend Nederland en Schiphol. De regietafel komt ongeveer elke twee maanden bijeen en bespreekt dan de voortgang van het PPLG. Onder de regietafel functioneren nog sectorspecifieke tafels voor de landbouw, de natuurorganisaties en de haven- en industriële sector, waar men dieper op specifieke vraagstukken kan ingaan.

We informeren stakeholders en andere inwoners via de website, weblogs, sociale media en we informeren bij nieuws ook de pers. Verder houden we voor stakeholders regelmatig presentaties. Dit hebben we al gedaan bij zo'n 30 overleggen, variërend van de regiegroep Laag Holland tot een ledenbijeenkomst van LTO-Noord, een overleg voor gemeentesecretarissen in Noord-Holland Noord en een raadsledenbijeenkomst in de Gooi & Vechtstreek. Daarnaast organiseren wij, samen met het ministerie van LNV, zogenoemde 'gebiedsdagen' ten behoeve van de waterschappen en gemeenten van Noord-Holland, Utrecht en Flevoland. Op deze dagen worden bovendien ervaringen uitgewisseld tussen de provincies. Op 2 februari 2023 organiseren we een brede conferentie over het PPLG, waarvoor medeoverheden, belangenorganisaties en uw Statencommissie NLG zijn uitgenodigd.

5. Samenhang met andere ruimtelijke opgaven

In het landelijk gebied gebeurt méér dan het NPLG en het PPLG bestrijken. Er zijn ook opgaven voor woningbouw, energietransitie, mobiliteit en andere beleidsthema's. In die zin is het PPLG een 'ster in een sterrenstelsel' van verschillende ruimtelijke opgaven in Nederland. De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft op 9 december het zogenoemde 'NOVEX-startpakket' vastgesteld, waarin de verschillende ruimtelijke opgaven in Nederland staan verwoord. Het komend jaar zullen ook deze opgaven in een breder ruimtelijk arrangement moeten 'landen'. Dit traject valt buiten de reikwijdte van het PPLG zelf, maar

vanzelfsprekend worden de PPLG-beleidsthema's meegenomen in dit ruimtelijk arrangement. Ons college zal uw Staten hierover separaat informeren.

6. Tot slot

Met deze brief hebben wij uw Staten geïnformeerd over het PPLG. We hebben nog een flinke weg te gaan, maar de eerste stappen zijn voortvarend gezet. De komende jaren zullen wij onze verantwoordelijkheid nemen om het PPLG steeds beter, concreter en completer te maken en de opgaven die erin beschreven worden, te realiseren. Altijd samen met onze partners en inwoners, in goed overleg, en met oog voor wat ons bindt: ons prachtige landelijk gebied.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

drs. H. van der Stelt

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

3 bijlagen:

- Overzicht beleidsthema's die in het PPLG worden opgenomen
- Ontwikkeldocument NPLG (d.d. 25 november 2022)
- Kaart deelgebieden PPLG

Kopie aan: Provinciale Regietafel PPLG en stikstof

BIJLAGE 1: OVERZICHT BELEIDSTHEMA'S IN HET PPLG

	NPLG-beleidsthema's	Provinciale beleidsthema's
Natuur	<ul style="list-style-type: none"> - Natuurherstel Vogel- en Habitatrictlijn-gebieden, incl. overgangszones - Natura2000 / hydrologische condities - Stikstof - Natuurnetwerk Nederland (incl. eventuele uitbreiding natuurareaal) - Groenblauwe dooradering - Bosareaal 	<ul style="list-style-type: none"> - Biodiversiteit algemeen, incl. Groen Kapitaal / Agenda Natuurinclusief - Weidevogels - Nationale Parken - Waddengebied
Water en bodem	<ul style="list-style-type: none"> - Water en bodem sturend (voorzover betrekking hebbend op het landelijk gebied) - Kaderrichtlijn Water: a) fosfaat, stikstof in oppervlakte- en grondwater; b) grondwaterlichamen voldoen aan norm voor kwantitatieve toestand - Klimaatadaptatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Waterkwaliteit (anders dan KRW-doelen) - Drinkwatervoorziening - Bodemsysteem en bodemkwaliteit - Energiesystemen bodem en grondwater
Klimaat (onderdeel landbouw & landgebruik)	<ul style="list-style-type: none"> - Broeikasgassen uit veenbodems en landbouw (bodemdaling) - CO₂-vastlegging door bomen, bos en landbouwbodems 	
Landbouw	<ul style="list-style-type: none"> - Toekomst agrarische sector (te destilleren uit eventueel Landbouwakkoord) 	<ul style="list-style-type: none"> - Landbouw 'breed' (waaronder Voedselvisie)
Recreatie	<i>(geen thema in het NPLG)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Recreatie 'breed' (Visie Recreatie & toerisme)
Landschap en ruimtelijke ordening	<i>(geen thema in het NPLG)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bijzonder Provinciaal Landschap, incl. Leidraad Landschap & Cultuurhistorie en Investeringsprogramma Landschap IJsselmeergebied - Toekomstige waterveiligheidslandschappen (ruimtelijke kwaliteit bij dijkversterkingen en ruimtelijke reserveringen) - Strandzoning en Verkenning Binnen-duinrand
Cultuur en erfgoed (in het landelijk gebied)	<i>(geen thema in het NPLG)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gebouwd, natuurlijk en archeologisch erfgoed - UNESCO Werelderfgoederen: Waddengebied, Stelling van Amsterdam / Nieuwe Hollandse Waterlinie, Beemster - Monumenten